

شماره مقاله ۶۶

نقش مدیریت منابع انسانی در افزایش بهره‌وری سازمان‌ها در شرایط تحریم

مجتبی نوروزی چگنی^{۱*}، مهدی اختیاری میاب^۲، سید اکبر نیلی پور طباطبایی^۳^{۱،۲،۳} گروه مهندسی صنایع، دانشکده مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، اصفهان* نویسنده مسئول مکاتبات: Norози_mojtaba@yahoo.com

چکیده:

صاحب‌نظران و سازمان‌های ملی و بین‌المللی تعاریف بسیاری در مورد بهره‌وری عنوان نموده‌اند که در اکثر آنان به رابطه‌ای بین ستاده حاصل از یک سیستم به داده‌های بکار رفته اشاره شده، به عبارتی هر چه نسبت بازده به منابع مصرفی بالاتر بوده بهره‌وری را بیشتر دانسته‌اند. اصلی‌ترین، بزرگ‌ترین و با ارزش‌ترین منبع یک سازمان نیروی انسانی بوده و تاثیر بسزایی در بهره‌وری سازمان دارد. اثرات منابع انسانی بر بهره‌وری سازمان در شرایط تحریم جهانی که دسترسی به دیگر منابع با دشواری فراهم می‌شود به مراتب مهم‌تر و بیشتر می‌گردد. در پژوهش پیش رو به تدوین سند چشم‌انداز بیست‌ساله و تلاش ایران برای رسیدن به جایگاه اول اقتصادی در منطقه و نقش بی‌بدیل بهره‌وری در آن اشاره شده و نقش مدیریت منابع انسانی در بهره‌وری سازمان‌ها در شرایطی که کشور با تحریم‌های بین‌المللی روبروست مورد بررسی قرار گرفته و بر اساس مقالات علمی-پژوهشی، گزارش‌های پژوهشی، گزارش‌های رسمی آماری و همچنین فضای مجازی به اهمیت مفاهیمی مانند تجزیه و تحلیل شغل، فرایند برنامه‌ریزی نیروی انسانی، فرایند اجتماعی کردن کارکنان، فرایند آموزش، فرایند پاداش اشاره شده و راهکارهایی جهت مدیریت صحیح منابع انسانی برای افزایش بهره‌وری سازمان‌ها در شرایط تحریم ارائه گردیده و در انتها به نتیجه‌گیری در مورد موضوع پرداخته و پیشنهادهایی ارائه شده است.

کلمات کلیدی:

بهره‌وری؛ تحریم؛ مدیریت منابع انسانی؛ هزینه؛ سازمان

۱ مقدمه

کسب سود و تداوم حیات از بالاترین اهداف سازمان‌ها می‌باشد. سازمان‌ها برای بقا می‌بایست از منابع خود بهترین بهره را جسته و در جهت حداکثر بهره‌وری گام بردارند. افزایش بهره‌وری بهترین ابزار برای افزایش بهبود سطح زندگی مردم و ایجاد ثروت ملی است، از دیدگاه سیستمی با گسترش این تفکر در سطح منابع اقتصادی جامعه می‌توان نتیجه گرفت که افزایش بهره‌وری شرکت‌ها موجب افزایش بهره‌وری ملی شده و آن نیز به بالا رفتن قدرت خرید مردم، رونق اقتصادی، افزایش درآمد ملی، کاهش تورم و همچنین افزایش اشتغال در درازمدت منجر خواهد شد [۱]. امروزه اصلی‌ترین، بزرگ‌ترین و با ارزش‌ترین منبع یک سازمان نیروی انسانی می‌باشد، به طوری که تاکید سازمان‌ها دیگر به منابع مادی و زیرزمینی نبوده و ارزش و مقام هر سازمانی را منابع انسانی آن سازمان تعیین می‌نماید. بدین ترتیب سازمان‌ها برای کسب موفقیت، رسیدن به بهره‌وری مطلوب و ارتقای آن و در نهایت نیل به اهداف می‌بایست توجه ویژه‌ای به منابع انسانی خود داشته و با ارائه راهکارهای مناسب پست‌های سازمانی را تجزیه و تحلیل و منابع انسانی خود را تأمین، پرورش، هدایت و سرانجام رها نموده و در واقع منابع انسانی خود را به طور مناسب مدیریت نمایند. اهمیت منابع انسانی در بهبود بهره‌وری مختص به سازمان‌های تولیدی

نبوده و در سازمان‌های خدماتی روش و منظور استفاده از سرمایه و تکنولوژی و توان استفاده‌کننده از آن‌ها بر بهره‌وری تأثیر مستقیم دارد.

۲ بیان مسئله تحقیق

تحریم برای ایرانیان واژه‌ای آشنایی است که در طول ۳۵ سال گذشته در رسانه‌های دیداری و شنیداری به وفور بدان پرداخته شده و کمتر کسی است که در مجامع خصوصی و عمومی حرفی از آن به میان نیاورده باشد. تحریم‌های مهم کنونی ایران تحریم توسط شورای امنیت سازمان ملل است که به صورت فراگیر صورت می‌گیرد و برای اعضای سازمان ملل لازم‌الاجرا بوده و بعد حقوقی و قانونی دارد. این تحریم‌ها هزینه‌های زیادی برای شرکت‌ها و کشور داشته که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: هزینه تغییر مناسبات تجاری و مالی، هزینه تغییر بازارها، هزینه تغییر در رتبه‌بندی ریسک کشور و هزینه روانی.

فارغ از علل تحریم‌ها، سازمان‌های ایرانی می‌بایست تلاش نمایند تا در شرایط تحریم هزینه‌های ناشی از آن را کاهش داده و به اهداف خود دست یابند. افزایش بهره‌وری منجر به افزایش سود و کاهش هزینه‌ها شده در نتیجه با افزایش بهره‌وری می‌توان از اثرات هزینه‌های تحریم کاست. بهره‌وری به تعبیر کلی معیار سنجش این امر است که مصرف منابع به عنوان ورودی (نهادها) برای تولید خروجی (ستانده‌های) مورد نیاز جامعه